

УДК 373.2.091

**PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF METHODOLOGICAL WORK IN
PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN MODERN REALITIES
ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ**

Skrypnyk N.I./ Скрипник Н.І.*s.ped.s., as.prof / к.пед.н., доцент*

ORCID: 0000-0002-1264-3527

*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Sadova 2, 20300**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,**Умань, вул. Садова 2, 20300*

Анотація У статті розкриваються теоретичні основи організації методичної роботи в закладах освіти в умовах реформування і модернізації освітньої системи в Україні. Ця ситуація зумовила необхідність переорієнтації методичної роботи на забезпечення сучасних потреб освітньої галузі та вимог суспільства. З огляду на це, метою автора було здійснити психолого-педагогічний аналіз теоретичних підходів до розуміння змісту методичної роботи в закладах дошкільної освіти в умовах сучасних викликів і змін.

У статті виокремлено і розкрито принципи діяльності методиста, які допоможуть створити необхідні умови в закладі дошкільної освіти для професійної і творчої самореалізації кожного педагога.

Ключові слова: методична робота, заклади дошкільної освіти, організатор, педагог, умови, принципи, інновації, реформи, методист.

Вступ.

Модернізаційні процеси в освітній системі України вимагають пошуку нових підходів до моделювання ефективної управлінської діяльності в закладах освіти, яка б успішно функціонувала на наукових засадах в режимі оновлення і розвитку, сприяла підвищенню рівня методичної, технологічної і психолого-педагогічної підготовки педагогів до підвищення якості освітнього процесу, забезпечувала розвиток їх творчого потенціалу. А отже, одним із головних запитів цих процесів є фахівець нової формації, з відповідною професійною підготовкою. А найважливішим завданням постає створення комфортних умов для формування такого конкурентоспроможного фахівця, з можливістю особистісного розвитку та самореалізації, а також здатного вирішувати екстремальні професійні виклики та забезпечувати психолого-педагогічний індивідуальний розвиток вихованців.

Вочевидь, успішність реалізації зазначених завдань, залежить від компетентного менеджерського супроводу освітнього процесу, кожного педагога та педагогічного колективу в цілому.

Наша думка підтверджується у низці сучасних законів і положень, у яких декларуються такі принципові потреби освіти: умотивований, творчий педагог, який постійно розвивається; особистісно зорієнтований підхід до освітнього процесу, де дитина є його центром; децентралізація ефективного управління, що надає закладу реальну автономію; справедливий розподіл громадських і держаних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти; інноваційне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і

технології для всіх учасників освітнього процесу [3; 4; 5]. Зрозуміло, що основна місія для виконання таких запитів лягає на управлінця освітнім закладом.

Дослідники, які вивчають особливості управлінської діяльності в системі дошкільної освіти, аналізуючи чинники й умови вдосконалення, підкреслюють необхідність її осучаснення, оновлення на усіх рівнях, переходу на горизонтальний корпоративний принцип управління, потребу в командній формі управління, поширення інновацій в освітньому процесі (О. Сафонова, Н. Коломінський [6], Л. Сущенко, П. Третяков, О. Комарова, Р. Шаповал та ін.). А такі дослідники як Л. Артемова, В. Бондар [1], Г. Васильєва, Т. Колодяжна, К. Крутій, Л. Москвіна та ін. розкрили шляхи ефективної організації управлінської діяльності адміністрації закладів дошкільної освіти.

Теоретичний пошук і аналіз змістових структурних елементів управлінської діяльності, учені визначають такі:

- адміністративний елемент, що передбачає правові, фінансово-господарські та інформаційні функції керівника;
- педагогічний елемент – реалізація керівником закладу освіти завдань зі створення відповідних педагогічних умов для навчання, виховання, розвитку вихованців, а також освітній вплив на підлеглих та батьків вихованців;
- методичний елемент, що передбачає роботу менеджера освіти з підвищення кваліфікації, розвитку творчості, досягнення акмеологічного рівня в роботі підлеглих, організацію вивчення й упровадження передового досвіду, впровадження сучасної науки в практику роботи працівників колективу закладу освіти [6]. Означені структурні елементи управлінської діяльності тісно переплітаються і домінують у роботі методиста закладу дошкільної освіти. Інтерес нашого дослідження націлений саме на діяльність методиста в закладі дошкільної освіти.

Вітчизняні науковці досліджували різні аспекти управлінської діяльності, її структури та змісту (О. Пехова, І. Зязун, Н. Протасова, В. Кремень, В. Олійник, Є. Чернишова, Л. Даниленко, Г. Дмитренко, В. Маслов, Н. Коломінський [6], Г. Литвиненко, В. Семиченко, Т. Кочарян, Н. Ничкало тощо). Низка досліджень присвячено проблемам розвитку саме методичної діяльності управлінця та основним принципам її формування і розвитку, розроблено структурну модель методичної роботи та визначено її суть (О. Бігіч, В. Дивак, Т. Гущина, Н. Гавриш, О. Зубков, О. Лебедева, В. Новіцька [7], Т. Пономаренко та інші), визначено зміст і форми інноваційної методичної роботи (К. Белая, К. Крутій, Л. Поздняк та інші). Розкрито і проаналізовано ефективність практичного досвіду організації методичної служби у закладах дошкільної освіти (Г. Васильєва, Г. Григоренко, О. Лінник, Н. Саюк [10], Л. Швайка [12] та ін.).

Узагальнюючи їх дослідження, можна констатувати, що ці автори розглядають методичну роботу як сукупності взаємодопов'язаних елементів: цілей, принципів, завдань, методів, форм та суб'єктів діяльності. Узагальнення різних думок, переконує нас, що методист є центральною фігурою в освітньому

закладі, яка поєднує в ньому всі аспекти системи освітнього процесу, а також є своєрідним ланцюжком від теорії до практики, зокрема до кожного педагога. [2; с. 42-47.]..

Отже, для нас стало очевидним, що починати будувати методичну діяльність потрібно з визначення одного із важливого цілевизначального елемента управлінської діяльності - принципів організації методичної діяльності в освітньому закладі.

Основний текст

У теоретичних дослідженнях розкрита велика кількість принципів у різній діяльності, у методичній діяльності також. Це питання досі дискусійне і не завершене остаточно. Так, у Положенні про методичний кабінет (2018 року) визначається, що методист має керуватися у своїй роботі такими принципами:

- демократизму і гуманізму;
- відкритості;
- системного підходу до методичного та інформаційно-аналітичного супроводу діяльності закладу дошкільної освіти;
- рівності умов для кожного педагогічного працівника щодо повної реалізації його духовного, творчого та інтелектуального потенціалу;
- безперервності професійного вдосконалення;
- науковості, гнучкості і прогностичності методичної роботи з педагогічними кадрами [8].

Цей перелік, на наш погляд, не відображає у повній мірі потреби сучасності. Цікаві специфічні принципові підходи виділяє дослідник М.М. Поташнік [9]:

- принцип оптимальності, тобто підбір найбільш доцільних способів організації методичної діяльності в закладі;
- принцип колегіальності, тобто поєднання права, обов'язків і відповідальності між всіма суб'єктами методичної роботи [9].

Більш лаконічними, але не менш важливими принципами пропонують керуватися методисту, науковці М. Скрипник та В. Бондар. Так, М. Скрипник визначає принципи, які необхідно дотримуватись методисту в аналітичній діяльності. Зокрема:

- інформаційно-аналітичної системи управління у методичній роботі;
- неперервність і динамічність;
- діяльнісне використання інформації;
- відкритість вимірювань [11].

А дослідник В. Бондар, визначаючи теоретичні основи і технології управлінського аспекту, рекомендує враховувати такі принципи педагогічного аналізу:

- національної спрямованості (здійснення державної політики в галузі освіти, урахування головної мети і завдань освітньої діяльності);
- науковості (свідоме оперування науковими термінами й поняттями, використання інноваційного досвіду);
- конструктивності (постановка мети, завдань та проектування досягнення прогнозованих результатів);

- ретроспективності (аналіз попередніх досягнутих результатів);
- перспективності (передбачення результатів);
- об'єктивності (забезпечення відповідності, щодо результатів і висновків фактичному станові справ);
- єдності кількісного і якісного аналізу (наявність показників за всіма напрямками освітньої діяльності для висновків) [1]

Узагальнюючи дослідження і рекомендації вище зазначених дослідників і державних положень, ми усвідомлювали, що реалії у сучасних реформ освіти потребують оновлення та корегування теоретичних і практичних основ роботи методиста в закладах освіти. Крім того, перед нами стояло завдання врахувати специфіку роботи фахівців у закладах дошкільної освіти, де відбувається особлива взаємодія між усіма учасниками навчально-виховного процесу. Адже, у таких закладах методична робота схожа на тісну і творчу взаємодію, чи то пак – психолого-педагогічний супровід.

На наш погляд, організація такої особливої взаємодії можлива при дотриманні його учасників наступних принципів методичного супроводу:

- пріоритету гуманістичних педагогічних цінностей, при якому розвивається особистість педагога як самоцінний суб'єкт неперервної педагогічної освіти;
- розширення самосвідомості педагога, як спосіб допомоги педагогу в усвідомленні своїх внутрішніх потенційних можливостей у вирішенні педагогічних проблем;
- активізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії, де пріоритетними є щирість і відкритість, що підвищує взаєморозуміння методиста з іншими учасниками освітнього процесу на особистісному рівні;
- пріоритету інтересів замовника освітніх послуг, що виявляється у вирішенні освітніх завдань з максимальною користю для дитини;
- безперервності методичного супроводу, який гарантує допомогу і підтримку педагогу в рішенні фахових завдань;
- реалізації індивідуалізації педагогічної діяльності, яка забезпечує самостійність і свободу кожного педагога у виборі шляхів, методів і прийомів вирішення професійно-педагогічних завдань.

На нашу думку, цей перелік принципів можна продовжувати. Адже, з огляду на постійне оновлення освіти та тенденцій її розвитку, принципи також будуть змінюватись і корегуватись.

Висновки.

Отже, у своєму дослідженні ми переконались, що перетворення сучасної управлінської парадигми обумовлює потребу у фахівцях, що володіють інноваціями та професійними вміннями з особливими якостями. Було доведено, що управління закладом має носити прогностичний, превентивний, релевантний і стратегічний характер. А застосування окреслених вище концептуальних принципів методичної роботи, забезпечать оптимальний професійно-педагогічний супровід освітнього процесу та створить умови для успішного розв'язання актуальних сучасних завдань, що постають перед педагогічним колективом дошкільного закладу.

Презентований матеріал – це спроба визначити принципові позиції щодо методичної діяльності управлінця в умовах реформування дошкільної освіти та оптимізація цього процесу. З огляду на результати розвідок у цьому напрямку, у перспективі ми плануємо уточнити зміст професійних компетенцій та особистісних якостей організатора дошкільної освіти, який виконує функції методиста.

Література

1. Бондар В. Теоретичні основи і технологія педагогічного аналізу: управлінський аспект : навч. посібник. – К. : НПУ, 1996. – 66 с.
2. Добош О.М. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до організації методичної роботи в дошкільному навчальному закладі. Педагогічні науки. 2016 (LXX Том 2), 42-47.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 № 2628-III, із змінами URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
4. Закон України Про освіту. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Керівництво дошкільним навчальним закладом: Інформативно методичні матеріали на допомогу керівникові дошкільного навчального закладу. Тернопіль: Мандрівець, 2006. 168 с. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2895-bkdo-2020-prokt-novogo-standartu-doshklno-osvti>
6. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): монографія. К.: МАУП, 2000. 286 с.
7. Новицкая В. Методическое сопровождение воспитателя в условиях современного дошкольного образовательного учреждения: дис... канд. пед. наук: 13.00.07. Москва: РГБ. 2007. 260 с.
8. «Положення про методичний кабінет дошкільного навчального закладу»: затв. наказом МОН від 16.04.2018 р. № 372. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/nakaz.pdf>
9. Поташник М. М., Моисеев А М. Управление современной школой (в вопросах и ответах) пос. для руководителей общеобразовательных учреждений и органов образования. Москва. Новая школа, 1997. 352 с.
10. Саюк В. І. Теоретичні основи методичної роботи та педагогічного дорадництва: методичні рекомендації. Київ: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 48 с.
11. Скрипник М. І. Аналітична діяльність методиста // Управління освітою. 2006. № 5.
12. Швайка Л.А. Методична робота в ДНЗ: посібник. Харків: Вид. група «Основа», 2017. 304 с.

Abstract The article investigates theoretical frameworks of the organization of methodological work in educational institutions under the conditions of reformation and modernization of the Ukrainian education system.

The necessity to re-orient methodological work to meet the modern needs of the education sector and requirements of the society is determined.

The goal of the current work is to conduct a psychological and pedagogical analysis of theoretical approaches to understanding the content of methodological work, in preschool educational institutions, under the conditions of challenges and changes of the twenty-first century.

The principles of a methodologist and conditions, which should be created in an educational institution in order to motivate teachers to develop their professional competence and creativity are illustrated by the author.

Key words *methodological work; preschool education; professional competence; conditions; tasks; innovations, principles, reforms, methodologist.*

Стаття відправлена: 24.01.2022 р.

© Скрипник Н.І.